

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**İKİNCİ BÖLÜM
KARAR****AYŞE ÇİDEM TEKİNDAG VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2017/15121
Karar Tarihi : 11/12/2019

Başkan : Recep KÖMÜRCÜ

Üyeler : Engin YILDIRIM
Celal Mümtaz AKINCI
Muammer TOPAL
M.Emin KUZ

Raportör : Olcay ÖZCAN

Başvurucular : 1. Ayşe Çidem TEKİNDAG
2. Gülten ACAR
3. Mehmet Ali ÖZARSLAN
4. Nimet TEKİNDAG
5. Nurten BORAN
6. Sevil ÇİÇEK

Vekili : Av. Yılmaz VAR

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, tapu siciline güvenilirlele satın alınan taşınmazın bir bölümünün kadaströ çalışması sonucu orman vasfıyla Hazine adına tespit ve tescilinden dolayı uğranılan zararın tazmin edilmesi istemiyle açılan davanın zamanaşımı gerekçesiyle reddedilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 19/4/2017 tarihinde yapılmıştır.

3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.

4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık görüş bildirilmesine gerek olmadığını belirtmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sisteminden (UYAP) erişilen bilgi ve belgeler çerçevesinde olaylar özetle şöyledir:

8. İstanbul'un Beykoz ilçesi Kanlıca mevkii 172 parselin geldisi olan 520 parsel sayılı 198.618 m² yüz ölçümlü ve *taş ocağı ve kargir ahır* olan arazi niteliğindeki taşınmaz 1/6/1953 tarihli kadastro tutanağı ile başvuruçuların murisi İ.E.Ö. adına tescil edilmiştir. Daha sonra ikinci kez tapulama yapılmış ve taşınmazın 51.318 m²lik bölümü 15/6/1958 tarihinde orman vasfı ile Hazine adına tescil edilmiştir.

9. Başvuruçuların murisi İ.E.Ö. 26/2/1979 tarihinde vefat etmiş, geriye mirasçıları olarak başvuruçular kalmıştır.

10. Başvuruçular, murisleri tarafından bedeli ödenerek tapuda satın alınan taşınmazın orman vasfı olduğu kabul edilerek Hazine adına tescil edilmesi nedeniyle 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 1007. maddesi uyarınca 3/10/2011 tarihinde tazminat davası açmıştır.

11. Beykoz 1. Asliye Hukuk Mahkemesi (Mahkeme) 16/5/2013 tarihinde davayı kabul etmiştir. Mahkeme kararında, mülkiyet hakkı ve tapu kütüğüne güven ilkesi gereği bu tür davalarda zamaşımı ve hak düşürücü sürenin uygulanamayacağı belirtilmiştir. Mahkeme başvuruçuların mülkiyet hakkından mahrum bırakıldıklarına ve bu hakla kamu yararı arasında makul ve adaletli bir oran kurmak gerektiğine işaret etmiştir.

12. Temyiz edilen karar Yargıtay 5. Hukuk Dairesince 3/12/2013 tarihinde bozulmuştur. Kararın gerekçesinde özetle;

i. Bireysel başvuru konusu taşınmazın 1/6/1953 tarihli kadastro tutanağı ile başvuruçuların murisi İ.E.Ö. adına tescil edildiği, ancak 15/6/1958 tarihinde ikinci kez yapılan tapulama ile 51.318 m²lik bölümünün orman vasfı ile Hazine adına tescil edildiği belirtilmiştir.

ii. 4721 sayılı Kanun'un 1007. maddesine dayanılarak açılan davalar için 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Borçlar Kanunu'nun 146. maddesindeki (22/4/1926 tarihli ve 818 sayılı mülga Borçlar Kanunu'nun 125. maddesi) on yıllık genel zamaşımı süresinin uygulanacağı, taşınmaz 15/6/1958 tarihinde orman vasfı ile Hazine adına tescil edildiğinden on yıllık zamaşımı süresinin dolduğu ifade edilmiştir.

13. Karar düzeltme istemi Yargıtay 5. Hukuk Dairesi tarafından 15/5/2014 tarihinde reddedilmiştir.

14. Mahkeme, bozma kararına uymuş ve 14/10/2014 tarihinde davayı zamaşımından reddetmiştir. Kararın gerekçesinde 15/6/1958 tarihinden başlayarak on yıllık zamaşımı süresinin dolduğu üzerinde durulmuştur.

15. Kararın temyizi üzerine Yargıtay 20. Hukuk Dairesinin (Daire) 8/12/2016 tarihli kararı ile hüküm onanmıştır.

16. Karar düzeltme talebi Daire tarafından 20/3/2017 tarihinde reddedilmiştir.
17. Nihai karar 18/4/2017 tarihinde tebliğ edilmiştir.
18. Başvurucular 19/4/2017 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.
19. Başvuruculardan Gülten Acar'ın bireysel başvuruda bulunduktan sonra 28/6/2018 tarihinde vefat ettiği anlaşılmıştır.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

1. Mevzuat hükümleri

20. İlgili hukuk için bkz. *Yaşar Çoban* (GK), B. No: 2014/6673, 25/7/2017, §§ 37-38.

2. Yargı Kararları

a. Yargıtay Kararları

21. Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun (HGK) 18/11/2009 tarihli ve E.2009/4-383, K.2009/517 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...

Bu aşamada, kadastro işlemlerinden doğan zararın, tapu sicilinin tutulmasından kaynaklanan zarar kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği hususunun açıklanmasında yarar bulunmaktadır.

...

Davaya konu somut olayda, yapılan kadastro işlemine süresi içinde Hazine adına itiraz etmekle yükümlü olan görevliler üzerlerine düşen görevlerini yapmamışlardır. Tapu işlemleri kadastro tespiti işlemlerinden başlayarak birbirini takip eden işlemler olduğundan ve tapu kütüğünün oluşumu aşamasındaki kadastro işlemleri ile tapu işlemleri bir bütün oluşturduğundan, bu kayıtlarda yapılan hatalardan T.M.K. 1007 anlamında Devletin sorumlu olduğunun kabulü gerekir.

Burada Devletin sorumluluğu kusursuz sorumluluktur. Kusursuz sorumluluk tapu siciline bağlı çıkarların ve aynı hakların yanlış tescili sonucu değişmesi yada yitirilmesi ile bu haklardan yoksun kalınması temeline dayanır. Çünkü sicillerin doğru tutulmasını üstlenen ve taahhüt eden Devlet, gerçeğe aykırı ve dayanaksız kayıtlardan doğan zararları da ödemekle yükümlüdür. Bu itibarla, kadastro görevlilerinin dayanaksız yada gerçek hukuksal duruma uymayan kayıtlar düzenlemelerini ve taşınmazın niteliğinde yanlışlıklar yapmalarını da aynı kapsamda düşünmek gerekir.

...

Sonuç itibariyle; davacının, Devletin kusursuz sorumluluğundan kaynaklanan bir zararının oluştuğu ve bu zararın tazminini Devletten isteyebileceği, Devletin kadastro işlemlerinden kaynaklanan sorumluluğunun da TMK'nun 1007.maddesi kapsamında olması gerektiği, bu nedenle görülmekte olan davanın adli yargıda bakılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

..."

22. Yargıtay HGK'nın 13/6/2018 tarihli ve E.2017/5-2025, K.2018/1189 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...somut olayda 818 sayılı BK'nın 60. maddesinde (6098 sayılı TBK'nın 72. maddesi) öngörülen ve haksız fiil sorumluluğunun tabi olduğu 1 ve 10 yıllık zamanaşımı sürelerinin mi yoksa aynı Kanunun 125. maddesinde (6098 sayılı TBK'nın 146. maddesi) yer alan 10 yıllık genel zamanaşımı süresinin mi uygulanmasının gerektiği, burada varılacak sonuca göre davanın zamanaşımına uğrayıp uğramadığı noktasında toplanmaktadır.

...

Devletin sorumluluğundan söz edebilmek için, tapu sicilinin tutulmasında sicil görevlisinin hukuka aykırı bir işleminin ve bununla zararlı sonuç arasında nedensellik bağının varlığı gerekmektedir birlikte, eylemin kusura dayanıp dayanmamasının bir önemi yoktur. Eş söyleyişle, Devletin sorumluluğu, kusursuz bir sorumluluktur.

...

Bununla birlikte Devletin TMK'nın 1007. maddesi kapsamında sorumluluğu sınırsız olmayıp, belli bir zamanaşımı süresine tabidir. İşte tam bu noktada kısaca zamanaşımı kavramına ve bu konudaki yasal düzenlemelere değinmekte fayda bulunmaktadır.

Özel hukukta teknik bir kavram olan zamanaşımı, bir hakkın kazanılmasında veya kaybedilmesinde Kanunun kabul etmiş olduğu sürenin tükenmesi anlamına gelmektedir. Çekişmelerin bir an önce sonuçlandırılmayıp uzun süre askıda bırakılmasının toplumun barış ve huzurunu bozacağı düşünülerek yargı yoluyla hak aramaya konulan zaman sınırı olarak öngörülen zamanaşımı, bir borcu doğuran, değiştiren, ortadan kaldıran bir olgu olmayıp, doğmuş ve var olan bir hakkın istenmesini ortadan kaldıran bir savunma aracıdır.

Mülga 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 60. maddesinin birinci fıkrasında haksız fiilden zarar görenin zararının tazmini istemiyle açacağı davaların bağlı olduğu zamanaşımı süreleri ayrıca düzenlenmiştir.

Mülga 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 'Müruru zaman' başlıklı 60. maddesinde; 'Zarar ve ziyan yahut manevi zarar namıyla nakdi bir meblağ tediyesine müteallik dava, mutazarrır olan tarafın zarara ve failine itilalı tarihinden itibaren bir sene ve her hâlde zararı müstelzim fiilin vukuundan itibaren on sene mürurundan sonra istima olunmaz...' hükmü yer almaktadır.

BK'nın 60. maddesinin birinci fıkrasına göre, tazminat davası açma hakkı zarar görenin, zararı ve haksız eylemi öğrenmesinden itibaren başlayacak ve bir yılda zamanaşımına uğrayacaktır. Burada önemli olan zararı ve tazminat sorumlusunu öğrenmektir.

Diğer bir anlatımla, bir yıllık sürenin başlaması için zarar görenin, zarar ile birlikte tazmin borçlusunu da öğrenmiş olması gerekir. Kusur sorumluluğunda failin öğrenilmesi gerekir.

Aynı Kanunun 'On senelik müruru zaman' başlıklı 125. maddesi ise; 'Bu kanunda başka suretle hüküm mevcut olmadığı takdirde, her dava on senelik müruru zamana tabidir.' şeklinde bir düzenleme içermektedir. Anılan maddenin birinci fıkrasında süreler belirlendikten sonra maddenin ikinci fıkrasında ceza dava zamanaşımına yollamada bulunulmuştur.

818 sayılı BK'nın 125-140. (6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 146-161.) maddeleri arasında düzenlenen genel zamanaşımı hükümlerine göre alacak hakkı alacaklı tarafından yasanın öngördüğü süre ve koşullar içinde talep edilmediğinde etkin bir hukuki himayeden, başka bir deyişle dava yoluyla elde edilebilme olanağından yoksun bırakılmaktadır. Zamanaşımına uğrayan alacağın tahsili hususunda Devlet kendi gücünü kullanmaktan vazgeçmekte, böylece söz konusu alacağın ödenip ödenmemesi keyfiyeti borçlunun iradesine bırakılmaktadır. Şu hâlde zamanaşımına uğrayan alacak ortadan kalkmamakla beraber, artık doğal bir borç (Obligatio naturalis) hâline gelmektedir. Ancak belirtmek gerekir ki, alacağın salt zamanaşımına uğramış olması onun eksik bir borca dönüşmesi için yeterli değildir; bunun için borçlunun, kendisine karşı açılmış olan alacak davasında alacaklıya yönelik bir defide bulunması gerekir (HGK'nın 05.05.2010 gün ve 2010/8-231 E., 255 K. sayılı kararı).

Bu nedenle zamanaşımı hukuki niteliği itibarıyla maddi hukuktan kaynaklanan bir defî olup usul hukuku anlamında ise bir savunma aracıdır (Kuru, B.: Hukuk Muhakemeleri Usulü, İstanbul 2001, Cilt: 2, s.1761; Von Tuhr. A.: Borçlar Hukuku, C. I-II, Ankara 1983, C. Edege çev., s.688 vd.; Canbolat, F: Defî ve İtiraz Arasındaki Farklar ve İleri Sürülmesinin Hukuki Sonuçları, EÜHF Dergisi, Cilt:III, Sayı:1, s.255 vd.; HGK'nun 06.04.2011 gün ve 2010/9-629 E., 2011/70 K. sayılı kararı).

Yasada hangi hakların zamanaşımına uğrayacağı, hangilerin uğramayacağı belirli bir sistem hâlinde düzenlenmiş değildir. Mevcut hukuk düzeni ve mevzuata göre, borçlar, ticaret, eşya ve kamu hukukundan kaynaklanmış olsun bütün alacaklar zamanaşımına tabidir.

BK'nın 125. maddesine göre özel hukukta aksine bir hüküm bulunmadıkça alacaklar ilke olarak on yıllık zamanaşımına tabidir. 10 yıllık süre ise kusursuz sorumlulukta kanunen sorumlu görülen kişinin öğrenilmesi ile başlar.

Yukarıda ifade edildiği gibi TMK'nın 1007. maddesi uyarınca Devletin sorumluluğunun objektif-kusursuz sorumluluk hâli olduğunun kabul edildiğine ve bu sorumluluk hâlinin 818 sayılı BK'nın 41. ve devamı maddelerinde düzenlenen haksız fiil sorumluluğu ile ilgisi bulunmadığına göre, aynı Kanunun 60. maddesinde (6098 sayılı BK'nın 72. maddesi) yer alan zamanaşımı kurallarının uygulanma imkânı olmadığı gibi, TMK'nın 1007. maddesine dayanılarak açılan davalar için ayrıca zamanaşımı süresinin öngörülmediği dikkate alındığında, 818 sayılı BK'nın 125. maddesindeki (6098 sayılı BK'nın 146. maddesi) 10 yıllık genel zamanaşımı süresinin devletin sorumluluğu için uygulanması gerekir.

..."

23. Yargıtay 20. Hukuk Dairesinin 21/12/2015 tarihli ve E.2015/3740, K.2015/12886 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

..."

Mahkemece, kadastro tespitinin 1953 yılında yapıldığı, 3402 sayılı Kadastro Kanununun 12/3. maddesine göre 10 yıllık süre içinde tespite itiraz edilmemesi nedeniyle tutanakların kesinleştiği, esasen ortada devletin sorumluluğunu gerektirecek tapu sicilinin yanlış tutulmasından kaynaklanan bir yolsuz tescil durumunun da olmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş, hüküm davacılar vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Dava, 4721 sayılı TMK'nın 1007. maddesi gereğince açılan tazminat ile tapu iptali ve tescil davasıdır.

İncelenen dosya kapsamına, kararın dayandığı gerekçeye göre; çekişmeli taşınmazın kadastro tespitinin 1953 yılında yapıldığı ve davacıların kadastro tespitine itiraz etmemeleri nedeniyle 1963 yılında kesinleşerek davalı gerçek kişiler adına tapu kaydı olduğu, bu tarihten itibaren davacıların mülkiyet hakkına dayanarak tazminat isteme haklarının kalmadığı, kaldı ki; TMK'nın 1007. maddesine dayanılarak açılan tazminat davaları için ayrıca zamanaşımı öngörülmediğinden, 6098 sayılı Borçlar Kanununun 146. (mülga 818 sayılı Borçlar Kanununun 125.) maddesinde yazılı 10 yıllık genel zamanaşımı süresinin uygulanmasının söz konusu olduğu davada, tespitin kesinleştiği 1963 yılından itibaren 10 yıllık süre içinde dava açılmaması nedeniyle bu sürenin de geçtiği, davalı Hazinesinin de zamanaşımı itirazında bulunduğu gözönüne alındığında davanın reddine karar verilmesinde isabetsizlik bulunmadığına göre, davacılar vekilinin temyiz itirazlarının reddi ile usul ve kanuna uygun olan hükmün ONANMASINA

..."

24. Yargıtay 20. Hukuk Dairesinin 23/11/2017 tarihli ve E.2016/2493, K.2017/9897 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"Davacılar vekili, 24/10/2014 havale tarihli dilekçesinde özetle; İzmir ili, Merkez, Narlıdere 156 ada 1406 parsel sayılı taşınmazın müvekkillerin murisi tarafından 1976 yılında satın alındığını, ancak Orman Genel Müdürlüğü tarafından açılan dava sonucu tapu kaydının iptal edilerek, orman sınırları içine alındığını ileri sürerek, fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak suretiyle şimdilik 15.000,00.-TL tazminatın dava tarihinden itibaren işleyecek faiziyle birlikte davadan tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı Hazine ise süresinde verdiği cevap dilekçesinde: tapu iptali ve tescil kararının kesinleştiği tarihten itibaren zamanaşımı süresinin geçtiğini ileri sürmüştür.

Mahkemece, davanın 10 yıllık zamanaşımı süresinde açılmamış olması sebebiyle reddine karar verilmiş, hüküm davacılar vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Dava, TMK'nın 1007. maddesi uyarınca açılan tazminat davasıdır.

İncelenen dosya kapsamına ve kararın dayandığı gerekçeye göre, İzmir 8. Asliye Hukuk Mahkemesinin 1981/602 E. - 1983/403 K. sayılı kararının kesinleştiği 28/11/1983 tarihi ile davanın açıldığı 24/10/2014 tarihleri arasında 10 yıllık zamanaşımı süresinin dolduğu anlaşıldığından, yerinde görülmeyen temyiz itirazlarının reddi ile usul ve kanuna uygun olan hükmün ONANMASINA,

..."

25. Yargıtay 20. Hukuk Dairesinin 10/5/2018 tarihli ve E.2016/7929, K.2018/3624 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...Dava, tapu kaydının mahkeme kararı ile iptal edilmesi nedeniyle uğranılan zararın, 4721 sayılı TMK'nın 1007. maddesi uyarınca tazmini istemine ilişkindir.

İncelenen dosya kapsamına, kararın dayandığı gerekçeye, Orman Yönetimi tarafından açılan dava sonucu İzmir 4. Asliye Hukuk Mahkemesinin 1999/805 E. - 2001/752 K. sayılı ilamıyla davacıların miras bırakanının maliki olduğu 198 ada 75 parsel sayılı taşınmazın 53.519 m2 yüzölçümlü kesiminin kesinleşen orman tahdidi içinde kaldığı gerekçesiyle tapu kaydının iptaline ve orman niteliği ile Hazine adına tesciline karar verilerek temyiz edilmeksizin 03.12.2001 tarihinde kesinleştiğine, eldeki tazminat davasının ise 28.04.2015 tarihinde açıldığına, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 146.maddesinde düzenlenen 10 yıllık dava açma zamanaşımı süresinin dolduğuna, davalı Hazine süresi içinde zamanaşımı definde bulunduğuna göre yazılı şekilde hüküm kurulmasında isabetsizlik bulunmadığından hükmün ONANMASINA,

..."

26. Yargıtay 20. Hukuk Dairesinin 7/5/2019 tarihli ve E.2019/1461, K.2019/3223 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...

Dava dilekçesindeki açıklamaya göre dava, 4721 sayılı TMK'nın 1007. maddesi gereğince tapu sicilinin tutulmasından kaynaklı tazminat davasıdır.

İncelenen mahkeme dosyasına, kararın dayandığı gerekçeye, dava konusu yeniköy 237 parsel sayılı taşınmazın 1969 yılında yapılan kadastro sırasında 14/08/1956 tarih 96 sıra numaralı tapu kaydına dayanarak T. T. adına tespit edildiği, Orman Yönetimi tarafından kadastro tespitine itiraz edilmesi sonucu tapulama mahkemesinin 1982/110 E. - 1985/298 K. sayılı ilamı ile taşınmazın tapuda orman olarak kayıtlı olan taşınmaz sınırları içinde kalması nedeni ile davanın kabulüne, taşınmazın Hazine adına tescil edilmiş ormana ait kaydın müseccel bulunduğu birliğin tapu kütüğüne aktarılmasına karar verildiği, anılan hükmün 23/09/1991 tarihinde kesinleştiği, eldeki davanın 10 yıllık zamanaşımı süresi dolduktan sonra 16/03/2015 tarihinde açıldığı, davalı Hazinesinin süresi içinde zamanaşımı definde bulunduğu, davacının tescil talebi açısından ise Tapulama Mahkemesinin kararının orman yönetimi ve tespit malikinin mirasçıları için kesin hüküm oluşturduğu, belirlenerek hüküm kurulmasında bir isabetsizlik bulunmadığına göre, yerinde görülmeyen temyiz itirazlarının reddi ile usûl ve kanuna uygun olan hükmün ONANMASINA,

..."

b. Bölge Adliye Mahkemesi Kararları

27. İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 5. Hukuk Dairesinin 2018 yılında açılan davaya ilişkin 18/1/2019 tarihli ve E. 2019/52, K.2019/90 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...

Dava, tapu kaydının yanlış kişi adına tescilinden kaynaklı uğranılan zararın, 4721 sayılı TMK'nın 1007. maddesi uyarınca tazmini istemine ilişkindir.

Mahkemece davanın zamanaşımı nedeniyle reddine karar verildiği, hükmün davacılar vekili tarafından istinaf kanun yoluna getirildiği görülmüştür.

...

Dava konusu taşınmazın tapu kaydı ve kadastral tutanaklarının incelenmesinde Mehmet Karakuyu adına 24/12/1979 tarihinde tapuya tescil edildiği görülmüştür. 3402 sayılı kadastro kanununun 12/3 maddesine göre tapulama tutanaklarının kesinleştiği tarihten itibaren 10 yıl geçtikten sonra kadastrodan önceki hukuki sebeplere dayanılarak itiraz edilip dava açılmaz.

...

10 yıllık zamanaşımı süresi içinde TMK 1007 maddesine göre kadastral işlemlere dayanılarak tazminat talep hakkı 18/11/2009 tarihli Yargıtay Hukuk Genel Kurulu içtihatı ile tanınmışsa da gerek kadastro tutanağının kesinleştiği tarihten itibaren 10 yıllık sürenin gerekse Anayasa mahkemesinin 2014/6673 esas sayılı dosyasında belirtilen makul süre bu davada dava tarihi itibarıyla geçmiş olduğundan mahkemenin vermiş olduğu karar doğrudur.

..."

28. Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 8. Hukuk Dairesinin 25/2/2019 tarihli ve E.2018/606, K.2019/75 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...

Dava, TMK 1007. maddesi uyarınca tapu sicilinin tutulmasından kaynaklı tazminat istemine ilişkindir.

İstinaf edilmek suretiyle Dairemiz önüne gelen uyumsuzluk, orman niteliğinde olduğu gerekçesiyle tapusu iptal edilen taşınmaz nedeniyle TMK.nun 1007. maddesi uyarınca açılacak davalarda zamanaşımı süresinin bulunup bulunmadığı, varsa bu sürenin başlangıcının zararın oluştuğu tarihten mi yoksa 18/11/2009 tarihli Yargıtay HGK ile yargı yolu açılması sonucu HGK kararından itibaren mi zamanaşımının başlayacağına ilişkindir.

Tazminat istemine konu 111 parsel sayılı taşınmaz, Mart 1951 tarih C.139, S:64, N:136 sayılı tapu kaydı ve 176 tahrir nolu vergi kaydı dayanak alınarak 40900 m² yüzölçümü ve beyanlar hanesinde '4753 sayılı Kanunun 7nci bölümünün 61, 62, 63 maddelerine göre takyide tabidir' belirtmesi ile Durmuş Göç adına tesbit edilmiş ve itiraz edilmeksizin 04/07/1978 tarihinde kesinleşmekle tapu siciline tescil edilmiştir.

...

Yukarıda belirtilen bilgiler ışığında somut olay değerlendirildiğinde; hâlen tapu sicilinde muris adına tescilli bulunan 111 parsel sayılı taşınmaz, 4753 sayılı Kanun hükümleri uyarınca oluşan Mart 1951 tarih 136 sıra sayılı tapu kaydı dayanak alınarak 1978 yılında 766 sayılı Kanun hükümlerine göre yapıлып kesinleşen kadastro çalışmaları sonucunda muris Durmuş Köç adına tescil edildiği, Antalya 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin 05/06/1985 tarihli 1984/262-350 E.K. sayılı kararı uyarınca Devlet Ormanı sayılan yerlerden olduğu gerekçesiyle tapu kaydının iptaline karar verildiği ve temyiz edilmeksizin hükmün 12/11/1986 tarihinde kesinleştiği, tapu sicilinde terkin işlemi yapılmasa da TMK 705/2 maddesi uyarınca mülkiyetin mahkeme işleminin kesinleştiği 12/11/1986 tarihi

itibariyle Hazineye geçtiği, tescilin açıklayıcı nitelikte bulunduğu, 10 yıllık zamanaşımının, mülkiyetin geri alınma imkanı olmaksızın yitirilmesi tarihinden itibaren 12/11/1996 tarihinde olduğu, ancak bu tarih itibariyle bulunan yargısal içtihatların, Devletin tapu sicilinin tutulmasından doğan sorumluluğunun tapu kütüğünün oluşumu sırasında yapılan hataları kapsamadığı yolunda olduğu, Yargıtay HGK'nın 18/11/2009 tarihli kararından sonra Yargıtay içtihadlarının değiştiği ve TMK'nun 1007. maddesinde öngörülen sorumluluğun kadastro görevlilerinin dayanaksız ya da gerçek hukuksal duruma uymayan kayıtlar düzenlemelerini ve taşınmazın niteliğinde yanlışlıklar yapmalarını da kapsadığının belirtilmesi sonucu tazminat talep etme yolunun açıldığı, bu durumun AİHM de yeni bir iç hukuk yolu oluştuğunun kabul edildiği, 18/11/2009 tarihinden önce zamanaşımı süresi dolmuş bulunan eldeki dava yönünden 4721 sayılı Kanun'un 1007. maddesi kapsamında dava açılabilmesi imkanı yönünden Anayasa Mahkemesinin yukarıda belirtilen hak ihlali kararı nazara alınarak makul bir sürenin öngörülmesi gerektiği, davacıların eldeki davayı 04/05/2015 tarihinde açtığı, ancak 02 Aralık 1991 tarihli Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Arazi ve İskan Dairesi Başkanlığının yazısından muris ve dava dışı başkaca kişilere ait taşınmazların mahkeme hükmü nedeniyle iptali nedeniyle Varsak Köyü 1612 parselden arazi tahsisinin 3202 sayılı Kanununun 9/k maddesi uyarınca istendiği, daha sonra mirasçılarca 09/12/2010 tarihli dilekçe ile talebin yenilendiği ve Antalya Valiliği Defterdarlık Milli Emlak Dairesi Başkanlığı Batı Antalya Emlak Müdürlüğü tarafından 03/02/2015 tarihli 2661 sayılı yazı ile Mülga 4753 sayılı Kanun kapsamında ödenen bedellere karşılık hak sahiplerine taşınmaz verilmesinin mümkün olmadığı ve ödendiği belgelenecek bedellerin denkleştirici adalet ilkesi doğrultusunda hak sahiplerine iade edilmesinin bakanlık Makamının 01/07/2014 tarihli ve 828 sayılı "Olur"ları ile uygun görüldüğü bildirildiği belirtilerek dava dışı kişilere bedel ödemesinde bulunulduğu, ancak davacılar bir ödeme yapıldığının bildirilmediği, 03/02/2015 tarihli bildirimden itibaren davanın yaklaşık 2 ay sonra açıldığı, davacıların ve murislerinin arazi tahsisine ilişkin başvuruları yönünden idare yazışmalarının 03/02/2015 tarihine kadar devam ettiği, nihayetinde 03/02/2015 tarihi itibariyle mahkeme kararı ile iptal edilen taşınmazları yerine idarece arazi verilmeyeceğinin anlaşıldığı nazara alınarak 08/11/2009 tarihinden itibaren oluşan iç hukuk yolu itibariyle eldeki davanın makul süre içinde açıldığı ve böylece kamu yararı ile bireylerin mülkiyet hakkının korunması arasında adil bir dengenin kurulabileceği kabul edilerek başvuru davacılar vekilinin istinaf başvurusunun kabulü ile hükmün kaldırılması ve dava dosyasının ilk derece mahkemesine gönderilmesi yönünde aşağıdaki hüküm kurulmuştur. "

29. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 37. Hukuk Dairesinin 26/3/2019 tarihli ve E.2018/2019, K.2019/898 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...

Dosya kapsamından dava konusu Şile İlçesi, Çayırbaşı köyü 191parsel sayılı taşınmazın davacı adına kayıtlı olduğu, taşınmazın kısmen orman tahdidi içinde olması nedeniyle Orman İdaresi tarafından açılan dava sonucu Şile Asliye Hukuk Mahkemesinin 1995/106 Esas, 2002/8 Karar sayılı ilamı ile taşınmazın 840 m2 lik kısmının tapu kaydının iptali ile orman vasfı ile Hazine adına tesciline karar verildiği, kararın 05/04/2002 tarihinde kesinleştiği, tapunun bedelsiz olarak iptal edilmesi nedeniyle davacının 12/07/2017 tarihinde eldeki tazminat davasını açtığı anlaşılmaktadır.

TMK'nın 1007. maddesine dayanılarak açılan davalar 6098 sayılı Borçlar Kanununun 146. maddesindeki (818 sayılı Kanununun 125. maddesi) 10 yıllık genel zamanaşımı süresine tabidir.

Dosya kapsamında, kararın dayandığı gerekçeye, dava konusu parsele ilişkin Şile Asliye Hukuk Mahkemesinin 1995/106 Esas, 2002/8 Karar sayılı ilamının kesinleştiği 05/04/2002 tarihten itibaren 10 yıllık zamanaşımı süresinin geçmiş olmasına, yerleşik yargıtay uygulamalarına göre zamanaşımı süresinin iptal kararının kesinleştiği tarihten itibaren başlamasına göre verilen karar usul ve yasaya uygun olduğundan davacı vekilinin istinaf itirazlarının reddine karar vermek gerekmiş, aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur."

B. Uluslararası Hukuk

30. İlgili hukuk için bkz. Yaşar Çoban, §§ 41-47.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

31. Mahkemenin 11/12/2019 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucu Gülten Acar Yönünden

32. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un "Bireysel başvuruların kabul edilebilirlik incelemesi ve şartları" kenar başlıklı 48. maddesinin (5) numaralı fıkrası şöyledir:

"Kabul edilebilirlik şartları ve incelemesinin usul ve esasları ile ilgili diğer hususlar İçtüzükle düzenlenir."

33. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 80. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Bölümler ya da Komisyonlarca yargılamanın her aşamasında aşağıdaki hâllerde düşme kararı verilebilir:

...

ç) Bölümler ya da Komisyonlarca saptanan herhangi bir başka gerekçeden ötürü, başvurunun incelenmesinin sürdürülmesini haklı kılan bir neden görülmemesi.

(2) Bölümler ya da Komisyonlar; yukarıdaki fıkrada belirtilen nitelikteki bir başvuruyu, Anayasanın uygulanması ve yorumlanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi ya da insan haklarına saygının gerekli kıldığı hâllerde incelemeye devam edebilir."

34. Başvurucu Gülten Acar'ın başvuru tarihinden sonra 28/6/2018 tarihinde yaşamını yitirdiği ve ölümünden sonra başvuruya mirasçı olarak devam edilmek istendiğine dair bir talepte bulunulmadığı anlaşılmaktadır. Bu nedenle başvurucu açısından başvurunun incelenmesinin sürdürülmesini haklı kılan bir neden bulunmamaktadır.

35. Açıklanan gerekçelerle başvuru yapılmasından sonra vefat eden başvurucu Gülten Acar yönünden başvurunun düşmesine karar verilmesi gerekir.

B. Diğer Başvurular Yönünden

1. Başvuruların İddiaları

36. Başvurular, murisleri tarafından 1946 yılında tapuda satın alınan ve üzerinde kısıtlayıcı hiçbir şerhe yer verilmeyen taşınmazın bir kısmının orman olduğu gerekçesiyle 1958 yılında Hazine adına tescil edildiğini, tespitini yapıldığı yıllarda tek taraflı idari işlem ile yapılan orman tespitine karşı itiraz ve kanun yolu bulunmadığından hak arama yoluna gidemediklerini ileri sürmüşlerdir. Başvurular, kamulaştırılmayan ve bedeli ödenmeyen taşınmaz için 2011 yılında açtıkları tazminat davasının zamanaşımı gerekçesiyle reddedildiğini, taşınmazın tapusu elinden alınmayıp sadece taşınmazına el atılanlara dava hakkı tanınırken tapusu elinden alınanlara bu hakkın tanınmadığını belirterek mülkiyet hakkı ve eşitlik ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüşlerdir.

2. Değerlendirme

37. Başvuru konusu ile ilgili ilkeler daha önce Anayasa Mahkemesi tarafından 25/7/2017 tarihli kararda ortaya konulmuştur (*Yaşar Çoban*, §§ 54-75). Başvurular mülkiyet hakkı ve eşitlik ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüşlerse de, bütün şikâyetleri adil yargılanma hakkı kapsamında mahkemeye erişim hakkı yönünden incelenmiştir.

38. Yargıtayın 18/11/2009 tarihinden önceki içtihadı, devletin tapu sicilinin tutulmasından doğan sorumluluğunun tapu kütüğünün oluşumu sırasında yapılan hataları kapsamadığı yolunda iken Yargıtay HGK'nın 18/11/2009 tarihli kararından sonra içtihat değişmiştir. Bu içtihatta 4721 sayılı Kanun'un 1007. maddesinde öngörülen sorumluluğun kadastro görevlilerinin dayanaksız ya da gerçek hukuksal duruma uymayan kayıtlar düzenlemelerini ve taşınmazın niteliğinde yanlışlıklar yapmalarını da kapsadığı belirtilmiş, Yargıtay Hukuk Daireleri de bu tarihten sonra Yargıtay HGK'nın bu içtihadı doğrultusunda karar vermiştir. Nitekim Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de (AİHM) Yargıtay HGK'nın bu içtihadından sonra yeni bir iç hukuk yolu oluşturulmasını kabul ederek kabul edilemezlik kararları vermiştir (bkz. *Yaşar Çoban*, §§ 45, 46, 68). Anayasa Mahkemesi de daha önceki kararlarında Yargıtay içtihadına dayanarak 4721 sayılı Kanun'un 1007. maddesinde öngörülen tazminat yolunun kadastro tespiti aşamalarındaki işlemlerden doğan zararların telafisi yönünden de etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır (*Nazmiye Akman*, B. No: 2013/1012, 16/4/2013, § 25; *Ahmet Hilmi Serter*, B. No: 2014/10954, 17/11/2016, §§ 41, 42; *Hatice Avcı ve diğerleri*, B. No: 2014/9788, 22/9/2016, §§ 74-76).

39. Yargıtay, 4721 sayılı Kanun'un 1007. maddesi uyarınca açılacak tazminat davalarının 6098 sayılı Kanun'un 146. maddesi (818 sayılı mülga Kanun'un 125. maddesi) gereğince on yıllık genel zamanaşımı süresine tabi olduğunu kabul etmektedir (bkz. § 22). Buna göre kadastro tespiti nedeniyle mülkiyet kaybının kesinleştiği tarihten itibaren on yıl içinde tazminat davasının açılması gerekmektedir (*Yaşar Çoban*, § 69).

40. Somut olayda, başvuruların murisine ait taşınmazın bir kısmı 1958 yılında orman vasfıyla Hazine adına tescil edilmiştir. Yargıtay 5. Hukuk Dairesi, 1958 yılında Hazine adına tescil edilen taşınmaz hakkında 2011 yılında 4721 sayılı Kanun'un 1007. maddesine dayanılarak açılan davada 6098 sayılı Kanun'un 146. maddesindeki (818 sayılı mülga Kanun'un 125. maddesi) on yıllık genel zamanaşımı süresinin geçtiğine ve bu nedenle davanın reddi gerektiğine hükmetmiştir.

41. Başvurucuların murisi tarafından 1958 yılında yapılan kadastro tespitine karşı dava açılmamıştır. Dolayısıyla Yargıtay 5. Hukuk Dairesinin kararına göre en son 1968 yılında dava açılmış olması gerekmektedir. Ancak anılan tarihteki Yargıtay içtihadı 4721 sayılı Kanun'un 1007. maddesinin tapu kütüğünün oluşumu sırasında yapılan hataları kapsamadığı biçimindedir. Diğer bir ifadeyle o tarihteki içtihat itibarıyla 4721 sayılı Kanun'un 1007. maddesinde düzenlenen sorumluluk davası, başvurucuların tazminat iddiasını incelemeye ve gerekirse başvurucular lehine tazminata hükmedilmesine elverişli bir yol değildir. Bu dava, Yargıtay HGK'nın 18/11/2009 tarihli içtihadından sonra başvurucuların tazminat talebinin incelenmesi bakımından etkili ve elverişli hâle gelmiştir (*Yaşar Çoban*, § 71).

42. *Yaşar Çoban* kararında ifade edildiği üzere 18/11/2009 tarihinde oluşan bu hukuki yol için zamaşımı süresinin bu tarihe kadar dolduğunun tespit edilmiş olması 4721 sayılı Kanun'un 1007. maddesinde öngörülen tazminat yolunu etkisizleştirmektedir. Sonradan oluşan bir hukuk yoluna ilişkin zamaşımı süresinin kişinin bu yola başvurusunu kesin olarak imkânsız hâle getirecek bir tarihte başlayacağını kabulü, sınırlamanın istisna olduğu ilkesiyle bağdaşmamaktadır. Bununla birlikte 6098 sayılı Kanun'un 146. maddesi (818 sayılı mülga Kanun'un 125. maddesi) gereğince on yıllık zamaşımı süresinin hukuki güvenlik ve istikrarın sağlanması amacıyla matuf olduğu gözetildiğinde bu sürenin tamamen gözardı edilmemesi gerektiği de açıktır. Başvurucuların dava açma hakkını kullanabilmesindeki bireysel yarar ile hukuki güvenlik ve istikrar ilkesinin sağlanmasındaki kamu yararı arasında dava açmanın süreye bağlanmış olmasını anlamsız kılmayacak şekilde bir denge kurulmalıdır. Bu denge kurma çabasının, on yıllık zamaşımı süresinin bu hukuki yolun oluştuğu 18/11/2009 tarihinden itibaren yeniden işlemeye başlayacağını kabulünü zorunlu kılmadığının altı çizilmelidir. Aksi takdirde zamaşımı süresinin öngörülmesi anlamsız hâle gelecek ve kamu yararı ile bireysel yarar arasında gözetilmesi gereken denge kamu yararı aleyhine bozulmuş olacaktır. Önemli olan husus 18/11/2009 tarihinden önce zamaşımı süresi dolmuş bulunanlar yönünden 4721 sayılı Kanun'un 1007. maddesi kapsamında dava açılabilmesine imkân tanımış olmasıdır (*Yaşar Çoban*, § 72-73).

43. *Yaşar Çoban* kararında 18/11/2009 tarihinden önce zamaşımı süresi dolan başvurucuların dava açabilmelerini mümkün kılacak makul bir süre öngörülmesi gerektiği belirtilmiş ve bu sürenin ne kadar olacağını takdiri derece mahkemelerine ve Yargıtaya bırakılmıştır. Ancak anılan karar sonrasında derece mahkemeleri ve Yargıtay tarafından 18/11/2009 tarihinden önce zamaşımı süresi dolan başvurucuların dava açabilmelerini mümkün kılacak ve öngörülebilir makul bir süre belirlenmediği anlaşılmaktadır (bkz. §§ 23-29).

44. Bu durumda yukarıda açıklanan ilkeler doğrultusunda 18/11/2009 tarihinden önce zamaşımı süresi dolmuş olan somut başvuruya konu davanın, bu tarihten sonra makul bir süre içinde açılıp açılmadığının tespit edilmesi gerekmektedir. Belirlenecek bu sürenin dava açılmasını mümkün kılacak yeterliliğe sahip ve öngörülebilir olması gerektiğinde kuşku bulunmamaktadır. Fakat bu süre, dava açma hakkının kullanabilmesindeki bireysel yarar ile hukuki güvenlik ve istikrar ilkesinin sağlanmasındaki kamu yararı arasındaki dengeyi de bozmamalıdır. Hesaplama uyumsuzluğun dava edilebilmesini süreye tabi kılan zamaşımı düzenlemesi de dikkate alınmalıdır. Nitekim uyumsuzluk için belirlenen on yıllık zamaşımı süresi kadar veya daha fazla bir sürenin öngörülmesi hâlinde hukuki güvenlik ve istikrar ilkesinin zedeleneceği açıktır. Ayrıca bu dava, Yargıtay HGK'nın 18/11/2009 tarihli içtihadından sonra tazminat talebinin incelenmesi bakımından etkili ve elverişli hâle geldiğinden bu tarihten hemen sonra davanın açılmasını beklemek de hakkaniyete uygun

düşmeyecektir. Zira bu süre, Yargıtay HGK içtihadının toplum tarafından bilinebilir hâle geleceği bir zaman diliminden daha kısa da olmamalıdır.

45. Sonuç olarak 4721 sayılı Kanun'un 1007. maddesi kapsamında 18/11/2009 tarihinden önce zamanaşımı süresi dolmuş bulunan tazminat talepleri hakkında bu tarihten itibaren makul bir süre içerisinde dava açılabilmesi kabulü gerekmektedir. Bu sürenin ne kadar olacağına takdirinin derece mahkemelerine ve özellikle içtihat mahkemesi konumunda olan Yargıtaya ait olduğu kuşkusuz olmakla birlikte, somut olayda derece mahkemelerinin bu yönde bir değerlendirmeye yer vermedikleri ve dava açılmasını mümkün hâle getirebilecek şekilde makul bir süre tespiti yoluna gitmedikleri anlaşılmaktadır. Derece mahkemeleri başvuru tarafından 3/10/2011 tarihinde açılan davada, 18/11/2009 tarihinden önce zamanaşımı süresinin dolduğunu tespit etmişlerdir. Yukarıda yer verilen değerlendirmeler de dikkate alındığında, 18/11/2009 tarihinden 1 yıl 10 ay 15 gün sonra açılan davanın makul kabul edilebilecek bir sürede açıldığı sonucuna varılmıştır. Bu nedenle başvuru tarafından açılan davanın 18/11/2009 tarihinde etkili hâle gelen hukuk yolunun bu tarihten önce tüketilmesi gerektiği gerekçesiyle zamanaşımından reddedilmesi suretiyle başvurucağa yüklenen külfet, kamu yararı ile bireyin mahkemeye erişim hakkı arasında kurulması gereken adil dengeyi başvurucağa aleyhine bozmuş ve mahkemeye erişim hakkına yapılan müdahaleyi orantısız kılmıştır.

46. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

M.Emin KUZ bu sonuca farklı gerekçeyle katılmıştır.

C. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

47. 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

“(1) Esas inceleme sonunda, başvurucağının hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...”

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvurucağa lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir.”

48. Bireysel başvuru kapsamında bir temel hak ve hürriyetin ihlal edildiğine karar verildiği takdirde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırıldığından söz edilebilmesi için temel kural, mümkün olduğunca eski hâle getirmenin yani ihlalden önceki duruma dönülmesinin sağlanmasıdır. Bunun için ise öncelikle devam eden ihlalin durdurulması, ihlale konu kararın veya işlemin ve bunların yol açtığı sonuçların ortadan kaldırılması, varsa ihlalin sebep olduğu maddi ve manevi zararların giderilmesi, ayrıca bu bağlamda uygun görülen diğer tedbirlerin alınması gerekmektedir (*Mehmet Doğan* [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, § 55).

49. İhlalin idari eylem ve işlemde kaynaklandığı durumlarda 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca Anayasa Mahkemesi her somut olayın koşullarını dikkate alarak yapılması gerekenlere hükmeder. İdari eylem ve işleme karşı başvurucağa kanun yolları varsa ve bu yollar tüketildikten sonra yapılan bireysel başvurucağının

incelenmesi sonucu ihlal tespiti yapılmışsa yeniden yargılama yoluyla ilgili mahkemenin tespit edilen ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırma imkânının bulunduğu durumlarda kararın bir örneğinin ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere ilgili mahkemeye gönderilmesine hükmedilebilir (*Derya Alpdoğan ve diğerleri*, B. No: 2015/6845, 31/10/2018, § 62).

50. Buna göre Anayasa Mahkemesince ihlalin tespit edildiği hâllerde yargılamanın yenilenmesinin gerekliliği hususundaki takdir ise derece mahkemelerine değil ihlalin varlığını tespit eden Anayasa Mahkemesine bırakılmıştır. Derece mahkemeleri ise Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirttiği doğrultuda ihlalin sonuçlarını gidermek üzere gereken işlemleri yapmakla yükümlüdür (*Mehmet Doğan*, § 59).

51. Başvurucular, yeniden yargılamaya karar verilmesi talebinde bulunmuştur.

52. Başvuruda 18/11/2009 tarihinde etkili hâle gelen hukuk yoluna ilişkin makul bir süre içinde dava açıldığı hâlde davanın zamanaşımından reddedilmesinden dolayı mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır. İdare tarafından yol açılan ihlale yönelik olarak etkili bir hukuk yolunun mevcut olduğu, ancak başvurucuların açtığı dava reddedildiğinden ihlalin sonuçlarının giderilmemiş olduğu görülmektedir.

53. Bu durumda ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Yapılacak yeniden yargılama ise usul hukukunda yer alan benzer kurumlardan farklı ve bireysel başvuruya özgü bir düzenleme içeren 6216 sayılı Kanunun 50. maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına yöneliktir. Bu kapsamda yeniden yargılama sürecinde mahkemelerce yapılması gereken iş, öncelikle hak ihlaline yol açan mahkeme kararının ortadan kaldırılmasından ve Anayasa Mahkemesini ihlal sonucuna ulaştıran nedenleri gideren, ihlal kararında belirtilen ilkelere uygun yeni bir karar verilmesinden ibarettir. Bu sebeple kararın bir örneğinin yeniden yargılama yapılmak üzere ilgili mahkemeye gönderilmesine karar verilmesi gerekir.

54. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 257,50 TL harç ve 2.475 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.732,50 TL tutarındaki yargılama giderinin başvuruculara müştereken ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun başvuru Gülten Acar yönünden DÜŞMESİNE,

B. Başvurucular Mehmet Ali Özarslan, Sevil Çiçek, Nurten Boran, Nimet Tekindağ ve Ayşe Çidem Tekindağ yönünden;

1. Mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan mahkemeye erişim hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mahkemeye erişim hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Beykoz 1. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2014/387 ve K.2014/528) GÖNDERİLMESİNE,

D. 257,50 TL harç ve 2.475 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.732,50 TL yargılama giderinin başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin, kararın tebliğini takiben başvurucuların Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına; ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 11/12/2019 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M.Emin KUZ

Başvuru Numarası : 2017/15121

Karar Tarihi : 11/12/2019

FARKLI GEREKÇE

Tapu siciline güvenilerek satın alınan taşınmazın bir bölümünün orman vasfıyla Hazine adına tespit ve tescilinden dolayı uğranılan zararın tazmin edilmesi talebiyle açılan davanın zamanaşımından reddedilmesi sebebiyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

Kararın gerekçesinde; Yargıtayın 18/11/2009 tarihli kararından önceki içtihadı devletin tapu sicilinin tutulmasından doğan sorumluluğunun tapu kütüğünün oluşumu sırasında yapılan hataları kapsamadığı yolunda iken içtihat değişikliği ile 4721 sayılı Kanununun 1007. maddesinde öngörülen tazminat yolunun kadastro tespiti aşamalarındaki işlemlerden doğan zararların telafisi yönünden de etkili hâle geldiği, on yıllık zamanaşımı süresinin bu içtihat değişikliği ile oluşan hukukî yol için 18/11/2009 tarihinde yeniden işlemeye başlayacağı söylenemese de, bu tarihten önce zamanaşımı süresi dolan başvuruların dava açmalarını mümkün kılacak makul bir süre öngörülmesi gerektiği belirtilerek, somut olayda başvuruların mezkûr içtihat değişikliğinden 1 yıl 10 ay 15 gün sonra açtıkları davanın makul kabul edilebilecek bir sürede açıldığı sonucuna varılmış ve davanın zamanaşımından reddedilmesinin kamu yararı ile bireyin mahkemeye erişim hakkı arasında kurulması gereken adil dengeyi başvurucular aleyhine bozarak anılan hakka yapılan müdahaleyi orantısız kıldığı gerekçesiyle ihlal kararı verilmiştir (§§ 38-45).

Oybirliğiyle alınan ihlal kararına katılmakla birlikte, somut olayda zamanaşımından reddedilen davanın mezkûr içtihat değişikliğinden 1 yıl 10 ay 15 gün sonra açıldığı ve bu sürenin makul olduğu belirtilerek ihlal sonucuna varılmasının isabetli olmadığını düşünüyorum.

Bilindiği gibi, konuya ilişkin ilke kararımızda, 18/11/2009 tarihinden önce zamanaşımı süresi dolan davalar bakımından, Yargıtayın içtihat değişikliğinden sonra ortaya çıkan ve AİHM ile Anayasa Mahkemesi tarafından da etkili bir hukuk yolu olduğu kabul edilen 4721 sayılı Kanununun 1007. maddesi kapsamında tazminat davası açılmasını mümkün kılacak makul sürenin ne kadar olacağına takdirinin derece mahkemelerine ve özellikle içtihat mahkemesi konumunda olan Yargıtaya ait olduğunda kuşku bulunmadığı belirtilmiştir (Yaşar Çoban [GK], B. No: 2014/6673, 25/7/2017, § 73).

İncelenen başvuruya konu red kararının, yukarıda belirtilen ilke kararımızdan önce verildiği (14/10/2014) ve kesinleştiği (20/3/2017) dikkate alındığında, makul sürenin belirlenmesinde takdir yetkisinin derece mahkemelerine ve özellikle Yargıtaya ait olduğuna ilişkin tespitten ayrılmanın uygun olmadığı açıktır.

Somut başvuruda da içtihat değişikliğinden başvuruya konu davanın açılmasına kadar geçen sürenin makul olup olmadığı Mahkememizce değerlendirilmeden, bu değerlendirmenin derece mahkemelerince yapılması gerektiği ve bu süreye ilişkin bir inceleme yapılmadan zamanaşımı sebebiyle davanın reddine karar verilmesinin mahkemeye erişim hakkına yapılan müdahaleyi orantısız kıldığı gerekçesiyle ihlal kararı verilmesinin ilke kararımıza uygun olacağı düşüncesiyle çoğunluğun kararına katılıyorum.

Üye
M. Emin KUZ